

Psycholog

263401

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Psycholog to specjalista, którego praca polega na pomocy w rozwiązywaniu ważnego dla klienta problemu życiowego. W pracy wykorzystuje wiedzę związaną z powstawaniem i przebiegiem procesów psychicznych, świadomością, stanami emocjonalnymi i cechami psychicznymi człowieka.

Psycholog w swojej pracy opiera się na rozmowie i wywiadzie, samoopinii badanego, obserwacji, kwestionariuszach i testach psychologicznych.

Podjęcie usług psychologicznych następuje za zgodą klienta. Psycholog informuje o celu postępowania, jego przebiegu, wynikach i sposobie ich udostępniania.

Psycholog może specjalizować się w różnych działach psychologii. Wyróżnia się specjalizacje: psychologia rozwoju człowieka, psychologia kliniczna, psychologia wychowawcza, psychologia pracy, psychologia społeczna.

Psycholog rozwoju człowieka – bada w jaki sposób przebiega proces rozwoju psychicznego w poszczególnych etapach życia i czym się charakteryzuje. Bada prawidłowości powstawania i rozwoju procesów psychicznych, takich jak spostrzeganie, zapamiętywanie czy myślenie. Bada jakie warunki i czynniki wpływają na zdolności dziecka i jakie prawa rządzą jego rozwojem.

Psycholog kliniczny - zajmuje się diagnozowaniem zaburzeń u dzieci i dorosłych i ich terapią w zakresie zaburzeń osobowości, rozwoju, problemów umysłowych. Psycholog kliniczny rewaliduje osoby upośledzone umysłowo i fizycznie, resocjalizuje więźniów. Współpracuje z psychiatrami w procesie leczenia chorób psychicznych i nerwic. Daje wsparcie w czasie długotrwałych chorób, pomaga w ich zaakceptowaniu i pogodzeniu się z ewentualnymi następstwami.

Psycholog wychowawczy (dziecięcy) – bada poziom rozwoju umysłowego, społecznego i emocjonalnego u dzieci i młodzieży. Diagnozuje zaburzenia mowy, pisania i czytania. Analizuje środowisko wychowawcze, bada przyczyny niepowodzeń szkolnych, bada dojrzałość szkolną i wpływ motywacji na proces uczenia się. Prowadzi zajęcia wyrównawcze dla dzieci z trudnościami w nauce oraz różnego rodzaju zaburzeniami.

Psycholog wychowawczy wydaje orzeczenia dotyczące umieszczenia w placówkach specjalnych, w grupach integracyjnych, decyduje o rozpoczęciu nauczania indywidualnego. Psycholog wychowawczy może również pracować z młodzieżą, która dokonała przestępstw. Bada przyczyny takich zachowań, diagnozuje środowisko wychowawcze. Oddziałuje na nieletnich, starając się przekonać ich do zaakceptowania funkcjonujących w społeczeństwie norm.

Psycholog pracy – zajmuje się osobami dorosłymi w kontekście pracy. Interesuje się zagadnieniami związanymi z przystosowaniem człowieka do pracy od momentu wyboru zawodu, doboru kadr do pomocy w przekwalifikowaniu. Pomaga pracownikom

w walce ze stresem, wpływa na poprawę stosunków interpersonalnych w firmie, pomaga kierownictwu komunikować się z pracownikami, lokalizuje źródła konfliktu i walczy z nimi. Bada i szkoli kadrę kierowniczą w obszarze podejmowania decyzji, umiejętności kierowania podwładnymi i rozwiązywania konfliktów.

Psycholog społeczny – zajmuje się badaniem wpływu, jaki wywierają ludzie na poglądy i zachowania innych ludzi, badaniem procesów społecznych i funkcjonowaniem małych grup. Bada relacje międzyludzkie i sposoby rozwiązywania konfliktów pracowniczych i społecznych oraz opracowuje strategie zmian postaw.

Psycholog społeczny zajmuje się psychologicznymi aspektami reklamy i zachowaniami konsumenckimi. Bada możliwości oddziaływania reklamą na emocje i myślenie człowieka. Zajmuje się tworzeniem wizerunków polityków znanych osób oraz firm.

Psycholog sądowy – jest związany z wymiarem sprawiedliwości. Analizuje powody zachowań antyspołecznych i patologii społecznej. Zajmuje się osobami, które weszły w konflikt z prawem. Zajmuje się oceną poczytalności oskarżonych, wiarygodnością świadków, możliwością i zasadnością zwolnienia przedterminowego osadzonych.

Środowisko pracy

Warunki materialne

Psycholog pracuje w gabinetach, pomieszczeniach biurowych, szpitalnych, salach lekcyjnych i wykładowych, salach do pracy grupowej, często również przy łóżku pacjenta. Pomieszczenia te w zależności od potrzeb są wyposażone w specjalistyczny sprzęt diagnostyczny, audiowizualny i komputerowy. Miejsce pracy, w którym psycholog spotyka się ze swoimi klientami jest zorganizowane tak, aby ułatwiać skupienie, dawało poczucie bezpieczeństwa i zapewniało dyskrecję.

Psycholog w swojej pracy może być narażony na agresję ze strony klientów (osób z zaburzeniami osobowości, nerwicami, chorobami psychicznymi itp.) a także na obciążenia psychiczne spowodowane pracą z osobami znajdującymi się w trudnych sytuacjach życiowych. Głównymi zagrożeniami w tym zawodzie są: zagrożenie wypaleniem zawodowym oraz schorzeniami narządu głosu.

Warunki społeczne

Praca psychologa opiera się na intensywnych kontaktach z ludźmi. Mogą to być osoby dorosłe, dzieci lub młodzież; osoby zarówno zdrowe, jak i chore. Psycholog może pracować indywidualnie lub z grupą. Kontakty interpersonalne w pracy psychologa są bardzo intensywne. Głównie polegają na doradzaniu, konsultowaniu, diagnozowaniu, wyjaśnianiu.

Warunki organizacyjne

Psycholog pracuje samodzielnie. Sam dobiera metody pracy i ponosi odpowiedzialność za swoje działania.

Czas pracy psychologa uzależniony jest od miejsca, w którym jest on zatrudniony np. 20 godzin w tygodniu pracuje psycholog w szkole czy poradni psychologiczno – pedagogicznej, a 40 godzin tygodniowo wynosi etat psychologa w innych placówkach i

organizacjach.

Psycholog pracuje zwykle w dni powszednie, czas pracy jest stały, zwykle jednozmianowy. W jednostkach pracujących całodobowo (szpitale, wojsko, policja, więziennictwo, hospicja) może być to praca zmianowa lub na wezwanie.

Praca psychologa raczej nie wymaga przemieszczania się, z wyjątkiem psychologów prowadzących szkolenia i wykłady, którzy pracują w różnych miejscach, co wiąże się z przemieszczaniem i przebywaniem z dala od domu.

Praca psychologa nie jest pracą nadzorowaną. Osoby wykonujące ten zawód mają na ogół pełną swobodę decydowania o tym co i jak robią. Jednocześnie praca ta wiąże się z dość dużą odpowiedzialnością, przede wszystkim za zdrowie pacjentów oraz za ich poczucie bezpieczeństwa.

Ze względu na stały kontakt z ludźmi będącymi w różnych sytuacjach życiowych praca psychologa nie jest pracą rutynową, wręcz przeciwnie - wymaga kreatywności i elastyczności.

Wymagania psychologiczne

Psycholog to zawód zaufania społecznego. Do wykonywania tego zawodu konieczne jest posiadanie odpowiednio ukształtowanej i dojrzałej osobowości oraz wyznawanie pozytywnych wartości. Psycholog powinien umieć szanować odrębność każdego człowieka, jego poczucie godności i potrafić dochować tajemnicy swojego klienta.

Niezbędnymi cechami w tym zawodzie są empatia i wrażliwość na problemy drugiego człowieka. Konieczna jest umiejętność komunikowania się, rozumienia i słuchania innych ludzi. Ważna jest również umiejętność jasnego wypowiadania się w mowie i piśmie. Indywidualna i grupowa praca z klientami wymaga koncentracji i podzielności uwagi, dobrej pamięci i spostrzegawczości. Niezbędna w tym zawodzie jest również umiejętność wyciągania wniosków, szybkiego podejmowania trafnych decyzji, elastyczność i twórcze myślenie.

Przy wykonywaniu i interpretowaniu wyników testów przydatna jest umiejętność liczenia i analizowania.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Zawód psychologa pod względem obciążenia fizycznego należy do prac bardzo lekkich. Zdecydowanie większe są obciążenia psychiczne i dlatego ważne jest, aby osoby wykonujące zawód psychologa nie posiadały zaburzeń układu nerwowego i zaburzeń emocjonalnych.

W zawodzie psychologa mogą pracować osoby niepełnosprawne z dysfunkcją kończyn dolnych i poruszające się na wózkach inwalidzkich. Przeszkodę w wykonywaniu tego zawodu stanowią zaburzenia psychiczne, upośledzenia słuchu, wzroku, mowy, kończyn górnych.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Zasady wykonywania zawodu psychologa reguluje Ustawa z dnia 8 czerwca 2001r.,

która weszła w życie z dniem 1.01.2006r. Zgodnie z polskim prawem psychologiem jest wyłącznie ta osoba, która:

- uzyskała w polskiej uczelni dyplom magistra psychologii lub uzyskała za granicą wykształcenie uznane za równorzędne w Rzeczypospolitej Polskiej

- posiada pełną zdolność do czynności prawnych

- włada językiem polskim w mowie i piśmie

- odbyła podyplomowy staż zawodowy pod merytorycznym nadzorem psychologa

Psycholog może uzupełnić swoją wiedzę i doskonalić umiejętności zawodowe w ramach specjalistycznych studiów podyplomowych.

Psycholog chcący podjąć pracę w szkolnictwie zobowiązany jest do ukończenia rocznego przygotowania pedagogicznego.

Psycholog planujący podjęcie pracy w wojsku oprócz studiów na poziomie magisterskim powinien mieć przygotowanie wojskowe, które można zdobyć podczas studiów na Akademiach Wojskowych.

Zawód psychologa można wykonywać w prywatnych gabinetach. Do otwarcia gabinetu spełnić trzeba warunki regulowane ustawą o zawodzie psychologa. Są to:

- prawo do wykonywania zawodu wydane przez Regionalną Izbę Psychologiczną,

- wpis do Krajowego Rejestru Sądowego,

- wpis do rejestru prywatnych praktyk psychologicznych prowadzonego przez Radę Regionalnej Izby Psychologicznej,

- otrzymanie zgody marszałka województwa.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Psycholog może pełnić rolę podwładnego lub kierownika. Awans na stanowisko kierownicze wiąże się z co najmniej kilkuletnią praktyką w zawodzie oraz doświadczeniem.

Awans zawodowy psychologa zatrudnionego w szkolnictwie odbywa się tak samo, jak w przypadku nauczyciela. Pracę rozpoczyna się na stanowisku nauczyciela – psychologa stażysty, poprzez nauczyciela kontraktowego, mianowanego, aż po dyplomowanego. Staż pracy wymagany przy kolejnych stopniach awansu to: na stanowisko nauczyciela kontraktowego – 9 miesięcy; nauczyciela mianowanego – 2 lata i 9 miesięcy (na stanowisku nauczyciela kontraktowego); nauczyciela dyplomowanego – 2 lata i 9 miesięcy (na stanowisku nauczyciela mianowanego).

Psycholodzy zatrudnieni w służbie zdrowia mogą uzyskać pierwszy, a potem drugi stopień specjalizacji po spełnieniu ściśle określonych warunków. Jest to ukończenie 5-cio letnich studiów podyplomowych dających specjalizację I stopnia. Po uzyskaniu stopnia specjalizacji można doskonalić swoją wiedzę podczas 3 -letnich studiów

podyplomowych zakończonych egzaminem na specjalistę II stopnia.

Kariera zawodowa psychologa może również polegać na zdobywaniu kolejnych stopni naukowych – doktora, doktora habilitowanego i tytułu profesora.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

W zawodzie psychologa ograniczenia wiekowe nie istnieją. Podstawowym warunkiem podjęcia pracy w zawodzie jest zdobycie wykształcenia kierunkowego i predyspozycje do wykonywania tego zawodu. Istotna jest również chęć ciągłego rozwijania swoich umiejętności poprzez różne formy doksztalcania.

Możliwości zatrudnienia

Zawód psychologa może być wykonywany zarówno w służbie zdrowia, oświacie, urzędach pracy, jak i w instytucjach komercyjnych, jak: agencje doradztwa personalnego, działy personalne dużych organizacji oraz firmy badania opinii publicznej.

Psychologowie zatrudnieni w służbie zdrowia pracują w szpitalach psychiatrycznych, szpitalach ogólnych, w publicznych i niepublicznych przychodniach czy poradniach.

Zawód psychologa jest zawodem często spotykanym i dość popularnym. Psychologowie mogą pracować zarówno w małych miejscowościach, jak i w dużych skupiskach miejskich. Liczba ofert pracy w tym zawodzie jest jednak wciąż niższa niż liczba osób poszukujących zatrudnienia.

W zawodzie tym popularne jest samo zatrudnienie. Dotyczy ono głównie tych psychologów, którzy zajmują się psychoterapią oraz prowadzeniem szkoleń.

Zawody pokrewne

pedagog szkolny

socjolog

psychiatra

doradca personalny

psychoterapeuta

Polecana literatura

Bańka A. *Spółeczna psychologia środowiskowa*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2002

Stachowski R. *Historia myśli psychologicznej*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2000

Szewczuk Wł. *Podtawy psychologii; podręcznik akademicki*. WSSE Fundacja Innowacja, Warszawa 2000

Rathus S. A. *Psychologia współczesna*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2001

Łukaszewski W. *Wielkie pytania psychologii*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 2003

Mietzl G. *Wprowadzenie do psychologii społecznej. Podstawowe zagadnienia*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk 1998

Ludy B. *Historia współczesnej psychologii*. PWN Warszawa 2008

Łuck H, Rudolf R, Sewz – Vossehenrick G. *Klasycy psychologii*. Wydawnictwo WAM, Kraków 2008

Paluchowski W. J. *Diagnoza psychologiczna*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2006

Płopa M. *Psychologia rodziny. Teoria i badania*. Oficyna Wydawnicza IMPULS Kraków 2008

Sęk H. *Psychologia kliniczna*. PWN Warszawa 2008

Trzebińska E. *Psychologia pozytywna*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008